

УЧИЛИЩЕ-
ТО излиза два
пъти на мѣсеца
въ единъ печат-
ниж колж. Годи-
шна цѣна пред-
платена едно бѣ-
ло медж. Спомо-
ществов. става-
тъ за—година.
Писма несплате-
ни на пощата не
сж приети.

Писма, допи-
ски и спомоще-
ствованіята са
испращатъ над-
писани до изда-
теля въ Руссе
у печатницата
на Дунавскъ-
та область и до
бр. Р. И. Блъ-
скови въ Шю-
м ень.

УЧИЛИЩЕ.

Издателъ: Р. Блъсковъ.

Содържане: Извѣстіе.—Училището въ Дивядово.—Трохичка
хлѣбъ или описаніе на человекътъ (продължение отъ 15-ий брой).—
За здравіето на дѣцата.—Слово у Свищовъ.—Почитъ къмъ жени-
тъ.—Разни.

ИЗВѢСТІЕ.

Въ прѣдшната книжка(*) нѣмъ казахме нѣщо за при-
чинитѣ, що въспирахъ, отъ нѣкое врѣме насамъ, рѣдовното
излазание на „Училището“. Но освѣнъ прѣшнитѣ, които
срѣщахме въ печатаніето, работата ни са побъркваше още
и съ распрашаніето на по-далечни мѣста; защото много
пжми испращанитѣ въпроси сж оставали нѣидѣ си по 2-3
недѣли, подхвърлени и забравени.

Спорѣдъ това рѣшихме да са прѣмѣстимъ туку въ Руссе,
дѣто и започнахме работата си, и отсѣга, надѣемъ са, „У-
чилището“ ще излиза по-рѣдовно, тѣй щото и намъ да е лесно
и спомоществователитѣ ни да бждатъ задоволни.

При това нѣма сумнѣніе, че оттуку, като са намираме
вече въ сръдоточіето на Велята, „Училището“ ще може

(*) Намѣсто брой гуди са книжка, както сж промени и друго при заглавieto
но то никакъ непречи, сѣкаме, на описаніето, което си остава се пакъ
съ названіето си „Училище“, безъ да са глѣда обаче като въстѣякъ.

да са распространи рѣдомо у отечеството ни, и спомоществователитѣ му да напорѣтъ, щото за напрѣдъ да го уголѣвимъ или да издава по-честичко на сѣкия форматъ. Ний ще глѣдаме юще да бѣде съдържаніето му колко годѣ по-добро, и да хванемъ да помѣщаваме по отлични пѣща, щото полека лека да са парѣди както прилича, и да отговаря на званіето си. Но нека учителитѣ и други наши ученички Българе понаписватъ пѣщо, което тѣ отберѣтъ за хубавичко, и ний ще го помѣстиме на радострѣце — ако сме прѣдприели издваніето на едно таквоозъ списаніе, никакъ не мислимъ да бѣде то само наше (монополъ), а органъ на сичкитѣ наши училища и учители.

Скѣпо молимъ по всежду училищнитѣ и читалищни настоятелства, да приканятъ нови спомоществователи и да ни евѣтъ по колко книжки да имъ пращаме.

— Писма и дописки до издателя са пріематъ въ печатницата на Дунавската областъ въ Руссе.

ИЗДАТЕЛЪТЪ.

УЧИЛИЩЕТО ВЪ ДИВДЯДОВО.

Както злото трябва да са познава, да са исказва и да глѣдаме да са искоренява, тѣй сѣщо и доброто, отъ каква и да бы было страна, трябва да са проповѣдва и да са знае отъ сички, не за хвала, нѣ да са обсебва. Мень ми е драго, азъ го искамъ ние да сме тѣй щото повече работа да излиза отъ насъ, а не единъ крѣсакъ и временни хвалби; нѣ като знаа, чи сме въ незнаенъ още що вършимъ, не знаеме какъ да си добиемъ доброто, трябва добритѣ и полезнитѣ работи да са явяватъ на открито и да ни служатъ за примѣръ. — Азъ щѣ направа едно описаніе отъ урѣдѣтъ на Дивдядовското училище, кое, е достигнало до една степенъ въ напрѣдванието си, принася плодъ, достигва малко много цѣльта си и, като го ублажавамъ, не могъ да го не представя като примѣръ на селскитѣ наши училища.

Добриятъ си урѣдъ училището е започнало още отъ 1858 г. тѣй щото днесъ селото можи навѣрно да са кажи, чи на сто тѣхъ петдесѣтъ тѣ знаятъ да попрочетатъ и да

позаписват работитѣ. Младата отрасль, т. е. младитѣ въ 25 години на долу сички почти са излѣзли отъ училището и съглѣдва са чи тѣ на времето си ще подзѣматъ още здраво работата на напръдванието и ще я потикнатъ още напръдѣ. Освѣнь за своитѣ си, училището въ селото е по повече отъ 20 външни ученици, отъ кои днесъ нѣма си сѣ учители, а нѣкои си свѣщенници: единъ отъ Шюенскитѣ взаимни учители, Г-нъ Н. Калепетровскій, е учекъ отъ това училище.

Селото са брой не повече отъ 150 къщи Български; училището на всяко время рѣдовно са посѣщава отъ 80 ученици; тая година има 15 външни. Учителтъ са обдържа въ селската каса, коя не са подспомага отъ никаква външна мощь, освѣнь помощта отъ 10 Ав. жълт. що имъ иди отъ М. Бенли.

За сичкийтъ си добрий урѣдѣ—както днесъ можи да види всѣкой посѣтителъ—училището е задължено на сечитѣ си и на добрийтъ си свѣщенникъ, Отца Захария. Ные кото и да искахме, колкото и да работихме неможахме равни нищо, ако да не помагаха, да не искаха горнитѣ.—*въ виждамъ примѣръ за нашитѣ училища, казване мина година Г-нъ Дановъ, като посѣти училището, нѣкъвото на всждѣ предлагатъ и по всждѣ желаятъ да бѣди. ѿ Боже по всждѣ да са видимъ тѣй настанени и да имъ безъ да прекъсваме“!*

Училищното здание е сѣщо вѣликолѣпно, издигнато на око мѣсто; тѣй щото ученикътъ можи весело безъ тѣ—да стои и да си работи въ училището.

Училищната програма са свършва въ 7 години время, ѣлена на два отдѣла: въ първий отдѣлъ, въ първитѣ години ученикътъ са приготвюва да са усилава да можи едно да прочита да пиши и да поразбира сичко онова чете и пиши; у вторий отдѣлъ, въ послѣднитѣ четири ни ученикътъ позаѣкченъ вech залава на здраво изучето на предметитѣ, които ще му дадатъ потребната храна рѣзъ животътъ.

Ето программата:

ПЪРВИЙ ОТДѢЛЪ.

Година Първа:

Запознаване и изричане чисто на думитѣ; начало прочитѣ; чъртежи за краснописаніе.—Учебници за тая година имаме приготвени: Първа четеница Г-да Данова и содр. Бащинѣ языкѣ II Г-на Манчева, или Начална книга за дѣцата II Момчилова; чъртежи различни трябва да приготвюи самѣ учителѣтѣ.

Повече отъ това не трябва да се иска за тая година отъ дѣтето. Въ тая година не влиза азбучното учение.

Година втора.

Свободно прочитане, нѣщо запознаване съ мисльта на думата, или на едно предложенье, разумѣва се въ легкото разказване; начало отъ краснописане; запознаване съ числата и понятие отъ броенъето.—Учебници за тая година: Втора Четеница Г-на Д. и содр. или Бащинѣ языкѣ I Г-на М. или Начална книга III Мом. за броенъето трябва работи самѣ учителѣтѣ, като се води повечето отъ ученикѣтѣ Г-на Манчевѣ »Броеница«

Година третя.

Изустно упражненіе отъ нѣкой легкѣ предмѣтѣ; продължение отъ прочитѣ сѣщо както и втор. година, краснописаніе и свършване на броенъето.—За изустно упражненіе азѣ приготвювахъ, както можи да направи и самѣ учителѣтѣ на ученицитѣ, за сяка година една простичка и учителина прикасчица, «Милкова Ревностъ». За прочитане могатъ да слѣдватъ горнитѣ, а най вече втората Четеница.

ВТОРИЙ ОТДѢЛЪ.

Година Четвърта.

Въ слѣдующитѣ четири години ученикѣтѣ можи да почне главнитѣ предмѣти, кои сѣщо трябва да върхъ постъпенно спорѣдъ силитѣ на ученикѣтѣ, както виждаме. Предмѣти за въ тая година сѣ слѣдующитѣ:

- Д). *Българска История* Кратка—добър учебникъ приготвенъ по тая часть нѣмаме; нѣ можемъ да са служимъ колко за сега съ Кр. Българска История Цанкова из. Г-на Манчева.—Азъ го приготвлявамъ на ученицитѣ въ преписъ.
- Д). *Землеописание*: Европейска Турція особенно сама. Отъ тоя намъ потребенъ предмѣтъ най-вече сми лишени отъ учебникъ, което е и най-жально. Старателний учитель можи вече да си състави самъ учебникъ, като са води отъ разни що годѣ издадени учебници.
- Д). *Числене*: четиритѣ дѣйствиа.—Най-добъръ учебникъ е на Г-нъ Данова »прос. Числителница«
- Д). *Науката за право говорене писване* (Първата часть) Ученикътъ ще глѣда въ тая година да разпознава и раздѣля думитѣ само.—Най-добъръ учебникъ за този предмѣтъ азъ избрахъ »Учебникътъ« Г-на Радулова.
- Д). *Славянскій языкъ* въ прочитъ само.
- Д). *Турскій языкъ* „ сжщо. „
- Д). *Упражнение въ красноречіе*.—

Година пета.!

- Д). *Свѣщенна История* (Новий Завѣтъ) За прѣпорѣжка отъ този предмѣтъ учебникъ нѣмаме. Учителътъ можи на кжсо да са води и да извлича уроци отъ Св. История Г-на Радулова, като довършва работата съ разказване.
- Д). *Всеобща История* (старата). Азъ правихъ преписъ на кжсо отъ тойзи предмѣтъ, колкото ученикътъ да добие понятие общо за историята на народитѣ.
- Д). *Землеописание* (Гражданско). Добъръ учебникъ, по когото можемъ да са водимъ, имаме Географията Г-на Манчева, само съ скратяване.
- Д). *Наука за говорене и писване* (втората часть). Запознаване съ предложеньето и правилата на писмописаньето.—»Учебникъ“ Радуловъ.—
- Д). *Числене*: дробнитѣ и Именнованнитѣ числа.
- Д). *Християнско учение* (Катихисизъ). За тая най-първа и най-главна наука сжщо нѣмаме добъръ учебникъ. Азъ правихъ преписъ и са водихъ да събирамъ отъ разни по тая часть книги.
- Д). *Славянскій языкъ* (преводъ).

8). Турский прочитанье и на писмо.

Година шеста.

- 1). Христичско учение (продължение).
- 2). Св. История (Новий завѣтъ).
- 3). Всеобща История (среднята).
- 4). Землеописание (Физическа). Рѣководство по тая частъ
най-добро имаме само землеописанието Радулово.
- 5). Науката за говоренье и писване (Сочинението).
- 6). Численя—за отношенията до съдружествено правило
- 7). Славянский языкъ.—
- 8). Турский языкъ.—

Година седма.

- 1). Христианско ученье—свършване и повтарянье на всичко
- 2). Св. История (Църковната) и повтарянье.—
- 3). Упражнения върху различни сочиненья.
- 4). Землеописание—свършване и приговарянье.
- 5). Понятие отъ Естествена история: за чловѣкътъ и за
животнитѣ.
- 6). Понятие за землепашеството—
- 7). Числене—свършване и приговарянье.
- 8). Турский языкъ.
- 9). Славянский языкъ.—

По тая урѣдба училището даде на 1870 година испытание; по тая сѣщата свърши то и сега на 27 Юні 1871 год. За плодѣтъ отъ това нека сѣдятъ зрителиѣ, кои посѣщаватъ училището, а особено на испытанията. Повтарямъ, че сичко това за да са извърши добръ и да дава плодъ зависеше отъ родителиѣ и отъ и дѣцата, кои слушаха гласъ на пастырьѣ си.

(Слѣдва)

ТРОХИЧКА ХЛЯБЪ

или

Описаніе на чловѣкътъ.

(Продължение отъ брой 15).

Малко, казвамъ. нѣ ако зѣмемъ да разгледваме отъ пай-г-лѣмото животно, до най-малкото, то ние ще видимъ, че сме бы

излъгани, защото, ако вземемъ да разгледваме машинките отъ по голѣмитѣ животни до най-малкото, ние колкото отиваме къмъ по малките толкова повече захващаме да непознаваме машинката; защото частитѣ на машинките постепенно намаляватъ и едно по едно са изгубватъ, тѣй щото като додигнемъ до най-малката порода на животнитѣ, едва съ голѣми трудове можи да са познае. Нъ и нея онзи само ще познай, кой е слѣдвалъ постепенното изгубване на частитѣ ѝ.

Ето това, мило мое другарче, ние заедно съ тебѣ ще разгледаме. Испърво ще изучимъ и ще си разкажемъ едно по едно за сичките частички на вашата хубава машинка, която ви върши толкова работа и ви дава животъ, а съ това заедно ще познаемъ, какво трябва, спорѣдъ силитѣ ѝ, да ѝ даваме да работи: Разбирате ли какво искамъ да ви кажа?—Съ други думи: ние ще видимъ що става и що правятъ, разнитѣ частички на машината ви съ трохицката хлябъ, която вие тѣй легко и безъ грижливо хвъргате въ устата си; ще слѣзимъ подиръ нейното пктуване отъ край до край. И тѣй по просто азъ ще ви разказвамъ Исторіята на трохицката. А после, ако видя, чи вие сте добри и искате да ма слушате, щж ви разкажж за яденъето на животонитѣ и на растеніята, защото, рѣкохме я, че и тѣ яджтъ.

А какъ мислите, и вѣрвате ли, чи ще има тукъ нѣщо занимателно и струва ли да са обърне на това внимание?

—Това, ще кажите вие, трябва да е дълга работа и защо ли ми е, когато азъ стана толкова време ямъ трохички и комачки, безъ да ма е нѣщо грижа какво става съ тѣхъ и че това никакъ не ми е прѣчало да порастж, както азъ тѣй и котенцето, кое, разбира са, още по малко мислило за това:

Тѣй е, другарчето ми, нъ то е котенце, а пакъ ты си чилиакъ. До сега вие и двама равно нищо незнаехте и въ такъвъ случай съ нищо не сте были по-горѣ отъ него. То никога не ще можи да познай нищо и се ще си остане котенце. Нъ васъ Богъ ви отрѣдилъ за друго мѣсто по-голямо, за друго имя, за друга работа, а това вие можите достигна, можите са различни отъ котенцето не инакъ, освѣнъ само ако са учите това, кое котенцето не знаи. Да са учимъ—това е наша най-първа длъжностъ и ние трябва да я изпълняваме не само отъ едно любопытство, или само да са кажи, че сме учили, или сме станали учени, нъ за това защото колкото повече са учимъ, толкова повече са приближаваме къмъ сжщето назначеніе на човѣкътъ, кое му е опредѣлено и нарѣдено отъ

Бога; покорни като вървимъ въ тоя пътъ, ние безъ да са усѣща-
ме ставаме някакъ си по добри.

Много пътѣ са е казвало зарадъ възрастнитѣ мжже, че ни-
кога не е късно човѣкъ да са учи; сжщо можи да са кажи и за
дѣцата, че никога не е рано за дѣцата да са учятъ.—Отъ това,
което ще ви разказвамъ, вие ще имате двойна полза: първо ще са
запознаете съ много любопытни нѣща, потребни на васъ; второ
ще добнете друго понятие за Бога, като ви са откриятъ неговитѣ
чудни работи у васъ; ще захванете да мислите по много и по
здраво за всичко що е около ви. И наконецъ азъ съмъ увѣренъ,
че вие ще сте благодарни отъ всичко това, което ще научите и
давамъ вѣрна рѣчь на ваша маминка, че отъ това нищо зло не
ще да излезе.—

ЧАСТЬ ПЕРВА.

Человѣкътъ.

ПИСМО II.

Ржката.

Въ първото си писмо азъ ви поведохъ и въскачихъ на гората,
отдѣто, макаръ и трудничко, съ едно око можахме да поразглѣ-
даме сичко що ся виждаше въ долината предъ очи ни. Сега нека
са спуснеме вече на долу и едно по едно да разглѣдаме сичкитѣ
мѣста на стръната.

Работата ни ще тръгне сега като по вода.

Да захванемъ открай.

Вие, зная като двѣ и двѣ четири, мислите, чи ще захванемъ
отъ устата. Не бързайте! Прѣди устата трябва да разглѣдаме едно
нѣщо, кое вие тжй си го имате, щото вѣрно и никога несте по-
мислювали за него.

Да има човѣкъ само уста не стига, трябва да са занесе и да
са гуди въ нея сичко щото са иска. Какво щехте вие да правите
на софрата, ако нѣмахте ржцѣ?

По това прѣди всичко трябва да са разглѣда ржката. Азъ
нещж да ви я описвамъ, вие я знаете твърдѣ добрѣ и можете да
я видите, когато поискате. Нъ това, което не знаете и за което

съвсѣмъ и на умъ не сте имали е, чи вашата ржчичка е по-добра и стои по-горѣ отъ ржчичката или краченцето на котенцето. Между вашитѣ, петъ прѣста има единъ, най-голѣмийтъ дѣто го казваме, който са намира малко на страни. Глѣдайте на него съ внимание: на тѣзи двѣ кокалчета, покрити съ малко мѣсна обвивка, чловѣкътъ е отъ малко задълженъ, дѣто е гуденъ тѣлесно да стои по горѣ отъ другитѣ животни. Това е—първий неговъ слугувачъ, единъ отъ най-добритѣ дарове Божій. Безъ него чловѣческото изнамѣрване не бы стигнало ни четвъртата часть на сичко що е днесъ изнамѣрено. Не е работата само тѣзи, да поднесемъ хапката отъ таблийката къмъ устнитѣ си, трябва още да са гуди въ талерчето или въ таблийката онова що ни трябва—работа и питанье още повече важно, защото безъ голѣмий прѣстъ, то бы ни са срѣшнало таквисъ мѣнотии, кои вы не можете си ги представи и на умътъ. Забелязвали ли сте, когатозѣмете нѣщо въ ржката си, н. п. парче хлябъ, чи голѣмийтъ прѣстъ върши въ този случай голѣми работи? Безъ него другитѣ четири прѣсти рѣшително нищо немогътъ извърши, и вы ще са чудите какво да правите. За да повярвате въ това испитайте, да видимъ ще ли можете да поднесете лъжичката до устата си само съ четиритѣхъ други прѣсти. Много ще са маете, додѣто изядете едно пахарче чорба! Голѣмий прѣстъ е направенъ тѣй што да може да стои на срѣщѣ съкой отъ другитѣ прѣсти и още срѣщу сичкитѣ други збрати въ едно; отъ що можемъ да удържимъ силно, като съ щипци, всякакви нѣща, было малки или голѣми? Нашата ржа е задължена за своето си съвършенство на този прѣстъ, когото нѣма ни въ едно животно, освѣнъ у най-близкото на насъ животно —маймуната.

Тѣй, ные вече като поприказвахме за тойзи предмѣтъ, то азъ трябва да ви кажж, чи по това именно са различава ржката отъ нозѣтъ. Нашата нога на коя работата не е да събира абълки, или да държи вилушка, има сжщо пѣтъ прѣсти; нъ голѣмийтъ ѝ не може да стои и да са събира съ другитѣ четири; той неприлича на голѣмийтъ прѣстъ на ржката и за това нога-та не е ржа. У маймуната и на нозетѣ и на ржцѣтъ ѝ има голѣмъ прѣстъ; нъ съ това тя не е по-горѣ пакъ отъ насъ. Сетнѣ може да ви разкажж и зарадъ това.

Виждате пинѣ, чи прѣди устата, ние трябва да похортуваме за ржката, на която работата е да ѝ поднася и принася храна.

Прѣди да запали пещъта готвачътъ, купувачката трябва да иди

на пазарь, не е ли тѣй? Нашата рѣка е [достойна и безцѣнна копувачка; какво щѣхме нѣе да правиме безъ нея?

Ако ли хората мисляхъ по-паздро, то тѣй не щѣхъ да извадятъ една ятица, додѣто не поблагодаряхъ Бога за голѣмийтъ си прѣстъ, защото безъ него тѣ и това не бы могли да направятъ.

Нъ при всичко това, колкото и да ви разказахъ, менъ се ми са не вѣрва, че азъ можихъ да ви представя за рѣката тѣй щото вые да повѣрвате, че безъ рѣката нѣе не можемъ направити нищо. Ето отъ що я гуждамъ азъ на чело въ моето разказване.

Менъ ми са иска още да ви кажъ, вые можете да си помислите, чи ако бы и да останете безъ рѣцѣ, сѣ нѣма да останите гладни.

Това ви са струва на васъ тѣй, защото вые не са преглѣдвате на една ушь малка работа, за коя струва тукъ да са спомѣне; именно: чи на свѣтътъ има много рѣцѣ, които са мѣчатъ и са трудятъ постоянно за да ви снабдятъ съсъ храна.

Ето ви и примѣри, можемъ да видимъ колкото щещъ. Знаете ли вые колко рѣцѣ са сѣ мѣчили за това за да ви поднесахъ вашето кафенце, което вые вечеръ и заранъ пиете? Колко трудъ е станало за тая една чаша кафе—кажи чи совсѣмъ една малка часть отъ това, което вые изядате прѣзъ деньтъ—като захванемъ отъ рѣцѣтъ на арапинътъ, койтого е събиралъ и като свършимъ съ рѣцѣтъ на готвачката, който го е смѣляла, безъ да хортуваме за рѣцѣтъ на гимназичитѣ, приносвачитѣ, които са го принесли къмъ тая страна! А колко рѣцѣ са сѣ трудили надъ малкото парченце хлѣбъ, като захванемъ отъ землѣдѣлецътъ, който е сѣлъ житото, брашнарьтъ, който го е смялъ и фурунчийтъ, който го е пекълъ! И това не е още всичко. Какво бы было, ако присмѣтнемъ колко рѣцѣ още трябва, за да стани:

Сахарній заводъ (мѣсто дѣто са приготвяла сахара)
Скотній дворъ.

Пещъта за месенье хлѣбъ.

Жерката было за брашно, или за друго.

Рала и други много орудна на землѣдѣлецътъ.

Гиміята?

Да ли не забравихме още нѣщо? Ахъ, Боже мой! ами найтрѣботната отъ всичкитѣ рѣцѣ, най-първата; тя, която събира плодътъ отъ всичкитѣ други работи,—скжната рѣка на вашата майка, рѣка, която всякога са труди и много пѣтъ замѣнява вашата, когато тя не може, или когато я мързи!?

(Слѣдва.)

За здравіето на дѣцата.

Най-скжпото нѣщо на човѣка е здравіето. За това много има писано, и сѣкой знае вече какво болничавій бива хлемавъ и некаджрентъ за каквато и да е работа : сѣ исхабено орждіе и най-искуснѣй художникъ не може да изработи хубаво нѣщо.

Но освѣнъ работата, що са върши съ рждѣтъ, човѣкъ е дълженъ да поработва и съ ума си. А за да работи умътъ и, както го казватъ ученитъ, да може да са развива постепенно, трѣбва първо тѣлото да бѣде здраво и читаво. Слѣдователно грижата за тѣлесното здравіе, като орждіе на душата, е най-важното, и спорѣтъ това нужно е да го вардимъ съ голѣмо вниманіе.

Не ще казване, че сичката грижа на родителитѣ е какъ да отглѣдатъ дѣцата си здрави и читави; сѣкой бащаса труди, сѣкой майка трѣпере да не би са поболѣло нѣкое отъ тѣхнитѣ рожби. И наистина ако да не бѣше родителската любовь, малкото дѣтенце би загинало юще въ първитѣ дни на живота си—тая любовь, казваме, що е всадена отъ самата природа повече у майчиното сърдце. Но най-добрата учителка за упазаніе на здравіето е пакъ самата природа, която ни показва леснина какъ да са подържа. Ако живѣемъ природно, ще бждеме сѣкога здрави; колкото са отдалечаваме отъ природнія начинъ на живѣніето, толкозъ повече са похабява нашето здравіе. За това е нужно да непривикваме дѣцата на такова живѣне, що ги прави педжгави, а да ги приближаваме къмъ по-пріятното на живота—природното.

За чюдение е, наистина, какъ, дору и при самитѣ слабости отъ нередовното отглѣдване на дѣцата, при сичкитѣ опасности на различни болести, произвождани повечето отъ небрежение на родителитѣ, особенно нашитѣ селски дѣца, виждаме че нѣкои си живѣятъ до дълбока старость; а то е че на такивато хора спомага природнѣй животъ, що е изворъ на тѣлесната здравина. Ако ся показва нѣйдѣ божата промисль, то ѣж сѣглѣдваме тукъ; защото при толкозъ незгодности, казалъ би нѣкой, самъ Богъ упазя такивато дѣчица! Но това не ще са каже какво грижата за тѣлесното здравіе на дѣцата е непотрѣбна, съ мисль, че самъ Богъ ги пази.—Не, дѣтинската слабость ни показва наявно да залѣгаме съ при сърдце за здравіето на дѣцата, които могатъ да испаднѣтъ у сѣкакви болести.

Върху пазеніето и напрѣдка на здравіето намиратъ са много

правила написани; но такивато правила по своитѣ различности, и надълго подробности, що зж потребни въ разни обстоятелства и отношенія, твърдѣ лесно могатъ да доведжтъ човѣка у заблужденіе, щото да са побърка въ извършеніето имъ. Последъ и безмѣрното гриженіе и трепераніе надъ дѣцата, много ижти ги похабява, и често може да докара лоши сѣтници. Но спорѣдъ разнообразнитѣ Гигиенически (здравословни) правила, може да са извади пѣщо скратено на твърдѣ малко число, дѣто ще са намѣри най-нужното.

Главнитѣ условія, отъ които зависи тѣлесното здравіе сж тѣзи: движение на свободенъ въздухъ, чистота, проста храна и душевно спокойствіе.

1. Чистій и пресенъ въздухъ е като единъ пѣленъ магазинъ съ огромни срѣдства, и можемъ да го назовемъ цѣръ за много слабости и болести. За това трѣбва да оставяме дѣцата да са порасхладяватъ навънъ, и тѣй да са ползватъ отъ чистія въздухъ. Много сѣденіе у една стая, безъ да са отворятъ прозорцитѣ и да са промени въздухътъ, може да бжде вредително.—Хора, които живѣли до дълбока старостъ, прѣкарвали сж повечето си врѣме на свободенъ—незатворенъ въздухъ.

2. За тѣлесното здравіе помага и чистотата, која е пріятна не току за човѣка, но іоще за самитѣ животни (добии). Но зарадъ дѣцата това е твърдѣ скжпоцѣнно; защото веднѣжъ привикнати на чистотата, присвояватъ иж отъ малка и оставатъ прѣзъ цѣлія си животъ свойственно чистички и скипчени хора. Тѣй и мѣненіето или къпаніе въ студена вода, особно лѣтно врѣме, е полезно за укрѣпленіе на тѣлото.

3. Умѣреното ѣденіе и проста храна съставляватъ най-нужното условие за здравіето. Често са случавя щото отъ употребленіето на много сладки нѣща, отъ мазнитѣ и раздразнитени гозби и спиртовни питія, що са даватъ на дѣцата, повечето са похабяватъ и паджтъ въ болести. А причинната на злото е безмѣрната любовъ на родителитѣ, както и тѣхното незнаіне.

4. Най-послѣ душевното веселіе толкозь е необходимо за здравіето, колкото утрѣнната роса и слнчевитѣ зари за живота на растеніята. За това трѣбва да привикваме дѣцата, колкото е възможно, да бжджтъ сѣкога весели и засмѣяни. Нѣка са позалгватъ съ нѣкой невинни играчки, що ги развеселяватъ и да са намиратъ като на работа. Само у работеніето и правилно употреб-

бленіе на нашитѣ сили и способности състой изворѣтъ на истинското спокойствіе и доброто расположење на душата.

Ако би имали прѣдъ виду казанитѣ основни правила, при възпитаніето на своитѣ дѣца или възпитаници, и ако ги точно изпълняваме, то нарѣдко би имали потребѣа отъ лѣкарства.

—Много пѣти и почивката е едно срѣдство, що може да приведе въ рѣдовно състояние неправилното работеніе на тѣлеснитѣ органи. Добрѣ е дѣцата да са приназватъ отъ лѣкарства; но пакъ у нѣкои си болести употребленіето имъ е твърдѣ нужно, и то спорѣдъ записката (рецепта) на единъ вещь лѣкаръ.

Слово, казано по испитаніето на ученицитѣ

у Свищовскитѣ училища.

Почитаемо Сѣбраніе !

Достигнѣ пакъ денятъ въ който родолюбивитѣ и ученолюбиви граждани и особено родителитѣ ште чуѣтъ отчетѣтъ на тази учебна училищна година, която съ това свършва и теченіето си. Мѣсечнитѣ бѣлѣжки прѣзъ годината, отговоритѣ на ученицитѣ прѣзъ испитаніето и най сѣтнѣ дневниятъ отчетъ съ явни свидѣтели и удовлетворителни на любопытството за сички, които са интересувать да знаѣтъ до колко е сполучено въ туй важно прѣдпріятіе, сирѣчь до колко плодъ въ науката сѣ показали Свищовскитѣ учебни заведенія. Ний учителитѣ, като ви благодаримъ за задоволствието ви и благодарността ви, които всякога сте исказвали къмъ насъ, и които сега публично исказвате чрѣзъ негово Всепрѣподобіе, прѣдсѣдателятъ на общината и чрѣзъ Господ. Доктора, директорѣтъ на училиштата, насърдени отъ тази ви благодарность и задоволствіе, смѣемъ и ний да искажимъ нашитѣ чувствованія отъ благодарность къмъ почитаемата община къмъ училищното и читалищно настоятелства и въобще къмъ сѣкий родолюбивъ и ученолюбивъ Българинъ и гражданинъ, отъ които едни чрѣзъ стараніята си други чрѣзъ пожъртвованіята си поддържахъ училиштата въ тази нещастна за тѣхъ година, която немилостивиятъ лански пожаръ имъ причи-

ни. (1) Нъ сички ний съдѣйственници за напрѣдкѣтъ въ науката, какво быхми направили, какъ щехми да видимъ плодѣтъ на трудовевѣ си, ако сички онези, на които отдавами тѣзи си благодарѣнія, за които полагами тѣзи старанія не искахъ да са въсползovať отъ това, или по ясно да са изразимъ, ако сички ученици не искахъ да учать, не искахъ да прилѣжавать? Прочее ний сички благодаримъ на онези ученици които сж отговорили на сичкитѣ ни старанія, што сми употребили за въ тѣхна полза за да бждѣтъ добри и полезни граждани. И тѣ не сж само онези ученици, които са удостоявать да приемать награди, нъ и които са удостоявать да минѣтъ отъ единъ класъ на другий. Освѣнь туй ний не трѣба да осжждами строго сички други, които оставать въ сжштитѣ класъ; зашто има отъ тѣхъ нѣкои, които по извинителни причини, по малката имъ възрастъ не сж могли за сега да минѣтъ.

Най сѣтнѣ нужно е мислимъ, да са обясни тука отчасти значеніето на награжденіето:

Които отъ ученицитѣ не са удостоявать съ награда, а минувать въ другий класъ, то не ште са каже, че тѣ не сж са трудили и не сж учили. Напротивъ тѣ сж са трудили и добрѣ са учили, за то са удостоявать да минѣтъ въ по горенъ класъ. Награда са дава само на онези, които най добрѣ и прѣвѣсходно сж са учили, и за отличіето имъ са наградявать. Зато нѣмѣтъ право онези родители, които сж казвали, и които би казали пакъ: Моето момче, или моето момиче не ли са учи добрѣ, не ли са отговори на испитаніето добрѣ, зашто не го наградихъ? а какво ли да кажемъ пжкъ за възраженіята и негодоваціята на онези родители, на които дѣцата слабо сж са учили!

С. И. Поповъ.

(Слѣдва слово за покойника Т. Милановъ.)

ПОЧИТЬ КЪМЪ ЖЕНИТЪ.

»Жената въ работитѣ си трѣба да раздава по сѣкадѣ духъ на пріятността, на съгласіето, на мира и на растущеніето.«

(1) Пожарътъ направи на пепелъ 16 училищни магазин, отъ кенто доста

И наистина жената е домовница, пазачка на сичките покъщнини, стопанка и най-вѣрна другарка на мъжа; образъ на цѣломъдріето, на срамежливостта и на благонравіето. А станели веднъжъ майка, тя е вѣче Ангелъ Хранителъ на дѣцата си, които пази отъ сѣкакво примекдіе и и залѣга да ги отгледъ здрави и читави. Въ сѣщето врѣме тя е цървій домашенъ учитель; нейній живъ примѣръ грѣй като слънчеви зари на сичките домашни. И що да кажемъ повѣче? Ние мъжіетъ отъ жена сме родени, на женски рѣцѣ отрасли, и жената ни весели домашнія животъ; тя дѣли съ насъ сичките наши скърби и свѣтовни тѣготи, олекчава ни тѣлеснитъ болезни и, най-сѣтиѣ, тя ни испраща до гробъ!

За това са стой да отдаваме приличната почитъ на жената: »Далечъ отъ онези които непочитѣтъ въ женскія образъ майка си съ благородното си почитаніе женскитъ достоинства, бѣди вреденъ да закриляшъ онѣзи жена, която ти е дала животъ, да закрилишъ сестритъ си, да забраняшъ до нѣкоги и онѣзи, която ще са назове майка на твоитъ дѣца.«

Но като казваме за почитъта къмъ женитъ, не трѣбва да прѣмълчимъ и за укорната любовь, що може да са походи отъ приструвкитъ на една недостойна за почитъ жена.

»Почитай женитъ,« казва единъ мъдрецъ, »но пазиса да та не прѣлѣсти техната хубостъ; іоще повече бой са да та не прелѣсти сърцето ти.«

»Поболѣ да нѣма у сърдцѣ ти никаква любовь, а не да предадешъ въ рѣцѣтъ на нѣкоя недостойна жена«

»Достойни за почитъ, има на свѣта, но има пакъ и много такива, които сѣ похабени отъ лошево образование, отъ лоши примери на другаркитъ си и, спорѣдъ своето слаоуміе, не знаятъ да цѣнятъ волята на единъ добродѣтеленъ човѣкъ.—Такива несвършени жени сѣ повѣче за страхъ, не досущъ лошитѣ.«

»Колкото по-горѣшно сърце имашъ за любовь и почитъ къмъ достойна жена, толкозъ помалко трѣбва да са благо-

голѣмъ приходъ идеше на училището. Освѣнъ туй приходѣтъ отъ завѣщанитъ паря на покойникътъ Т. Милановичъ сега наскоро захвана да върви.

даришь съ посрѣдствено добродѣтели на една жена за да ѝ назовеш другарка на живота си.

РАЗНИ.

Една хубавица Г-жа каза веднѣжъ на Прускія царь: какъ слѣдъ толкозъ слава, можете да търсите нова? А! Г-же, отговори ѝ царьтъ, какъ откато сте толкозъ хубава туряте си юще червило?

* * Единъ много богатъ човѣкъ, но досушъ глупавъ, като чулъ че гарванитѣ живѣѣжъгъ повече отъ 200 год. купилъ си единъ за да опита.

ПОДАРКИ.

Г-нъ Гено А. Чолаковъ въ Силистра подарява едно год. течение отъ „Училището“ за тамкашното Българско училище.

Г. Иліа Н. Поповъ, учителъ въ Калепетрово, Силистренско, подарява едно год. течение—за дѣвическото училище въ отечеството си Габрово.

Видинъ. Г. Ив. Н. Шекерджи подарява едно год. течение отъ „Училището“ на ученицитѣ отъ III класъ у Видинското училище.

Г-жя Екатерина Томова подарява сѣще ед. год. теч.—за дѣвическото училище у Видинъ.

ОТГОВОРЪ.

На почитаемото читалищно настоятелство у Видинъ. Писмото Ви, съ стойността на 13 спомоществованія за „Училището“, приехме, и вашето желание ще бѣде исполнено. Да сте живи и здрави!

Молимъ повторително и другадѣ почитаемитѣ читалищни настоятелства, да поканятъ за нови спомоществователи на „Училището“, кое тѣкчимъ да слѣдва и за напредъ. Желателно е, настина да бѣдѣтъ по-всѣдѣ нашитѣ читалища като у Видинъ.—Оттукъ ний виждаме за прѣвъ пѣтъ, наедно съ подписването, да ни са пращатъ и спомоществованіята. Спорѣдъ това надѣваме са, че ще имаме случай да похвалимъ и училищата въ тойзи Българ. градъ.

Въ прѣдишната книжка са пропустили нѣкои печатни погрѣшки, както и други на поправача, когото бѣхъ оставилъ въ отсъствието си да нарѣди брой 16. Тѣй на стрѣница 244 рѣдъ 19 на мѣсто 27 печатало са само 2; и пакъ стр. 249, дѣто е турено заглавieto: *Прод. отъ писм. Упражненія*, долнето съдържаніе, както са види на явно, съвсѣмъ неприлича на това заглавие. Намѣри ще са и другадѣ сбъркано, за което нека ни извиняватъ читателитѣ; защото причината бѣше ужъ да излѣзе юще единъ брой въ Букурещъ, до като са настанимъ у друга печатница.